

Piet Talsma, 2017. Foto: Paul Stevelmans

PIET TALSMA

EEN HALVE EEUW VOOR DE KLAS

Werken tot je zeventigste. Dat is het schrikbeeld van velen, vooral degenen die nog maar aan het begin van hun loopbaan staan. Iemand die aan het eind van een lang, arbeidzaam leven staat is Piet Talsma (71). Afgelopen zomer sloot hij een carrière als docent af die vijftig jaar heeft geduurd. In die lange periode was hij voor het grootste gedeelte werkzaam als docent Duits in Culemborg.

Herinnert hij zich zijn eerste les Duits nog? Talsma zucht diep: 'Dat is wel erg lang geleden. De eerste les Duits gaf ik op de mavo, in een houten gebouw. Het lokaal kan ik me ook nog herinneren, daar stond nog een ouderwetse kolenkachel met zo'n pijp. Maar hoe die les verder was, dat weet ik niet meer. Ik

weet wel dat het gezellig was in die ouwe barakken. Af en toe liep een muis over de vloer.'

Al in zijn vroege jeugd wist Talsma dat hij het onderwijs in wilde gaan. Na zijn middelbare school bezocht hij de kweekschool in Utrecht, waarna hij in schooljaar 1967–1968 meteen aan de slag ging op een lagere school in De Bilt. Die hield hij al snel voor gezien en enkele jaren later werd hij aangenomen op het Koningin Wilhelmina College in Culemborg, waar hij tot zijn laatste schooldag is blijven werken. Hier begon hij in 1971 als docent Nederlands en biologie en een jaar later als docent Duits. Voor deze taal deed hij in de navolgende jaren avondstudies, die hem uiteindelijk

in 1997 een eerstegraadsbevoegdheid opleverden.

Positieve veranderingen

Hoe heeft hij het zo lang volgehouden in het onderwijs? 'Ik ben vrij makkelijk van aard. Wanneer ik naar huis ga en er speelt iets in mijn hoofd omtrent school of leerlingen, dan draai ik me om en ben ik het kwijt.' Over zijn gezondheid heeft hij al die jaren niets te klagen gehad: 'Ik ben zelden ziek geweest. Vorig jaar had ik een heupoperatie. Ik ben maar twee weken van school weggeweest.' De omgang met leerlingen heeft altijd centraal gestaan in zijn lange bestaan als docent. 'Ik vond het altijd leuk om met die jongens en meiden om te gaan. Als ik in de les

‘Ik heb het onderwijs altijd fantastisch gevonden, ik zou er weer voor kiezen’

kwam, dan zat ik altijd eerst met die lui wat te kletsen en daarna zei ik: jongens, nou gaan we beginnen. Zo hoor je nog eens wat: die zit daarmee en die zit daarmee. Ik ben ook altijd mentor geweest.’

Over het vak Duits toen en nu: ‘Ik vind het positief veranderd. De boeken waren vroeger vreselijk saai. Er zat ontzettend veel vertaalwerk in en er werd veel aandacht geschonken aan de grammatica. De boeken van nu zien er veel leuker uit. De spreekvaardigheid wordt veel meer geoefend dan vroeger. Ik vind dat een grote vooruitgang, want het doel is natuurlijk dat leerlingen zo goed en zo veel mogelijk Duits kunnen spreken.’

Vernieuwingen

Over de positie van het vak binnen het hedendaagse onderwijs is Talsma minder te spreken. ‘Dat komt tekort, want in een aantal profielen zit Duits al helemaal niet meer. Gegeven het feit dat wij afhankelijk zijn van Duitsland komen wij er bekaaid af. In bepaalde vmbo-klassen op mijn school hebben ze het vak er helemaal uitgegooid en er zijn meer scholen die dat doen. Dan denk ik: waar zijn we mee bezig? In de onderbouw krijgen ze

gelukkig tot en met klas 3 allemaal Duits en daarna kunnen ze het laten vallen. Ik zou zeggen: zo lang mogelijk houden de talen. Maar je zit met die profielen, ik snap dat wel.’

Vijftig jaar onderwijs, dan maak je de nodige vernieuwingsgolven mee. Talsma: ‘Op een gegeven moment kwam de basisvorming. De grote omschakeling bij ons was van het klassikale systeem naar het zelfstandig werken toe. Vroeger kon je vijftig minuten praten en dan zaten de leerlingen nog redelijk stil te luisteren. Tegenwoordig houden ze het nog geen tien minuten vol. Ik vond die omschakeling wel prettig, want dan hoef je niet zo veel te praten en kun je meer doen aan begeleiding.’ Later was er de tweede fase. ‘Die heb ik als positief ervaren. Maar voor het vak Duits was dat minder, want toen konden leerlingen kiezen tussen Duits 1 en Duits 2. Dat vond ik niks, want het vak Duits 1 vwo bestond alleen maar uit leesvaardigheid. En dat was me toch saai. Na een aantal jaren is Duits gelukkig weer een “heelvak” geworden.’

Een zorg die Talsma deelt met de huidige docenten Duits is de geringe

interesse van studenten voor de taal. ‘Als je geen docenten meer hebt, dan wordt het helemaal moeilijk, al kun je natuurlijk wel native speakers van over de grens laten komen. De ondergang van het vak zie ik niet zo snel. Maar ik vind het wel problematisch dat er weinig studenten Duits zijn.’

Officieel had Talsma er met 61 jaar en twee maanden uit gekund. ‘Ik dacht: 61 is helemaal niks. Ik dacht: dan moet ik er misschien uit met 65, maar daar had ik helemaal geen zin in. Ze zeiden: we willen je graag houden. Elk jaar kreeg ik dan weer zo’n dienstverband.’ Hoe reageerden de leerlingen op hun oude docent? ‘Dat heb ik ze weleens gevraagd. Ze zeiden: o nee meneer, u gaat toch niet weg?’ Uiteindelijk waren er geen uren meer, waarna Talsma op 70-jarige leeftijd dan toch afscheid nam, met een groots afscheidsfeest en toch wat pijn in het hart. Stel dat een school hem morgen zou bellen om in te vallen? Talsma veert enthousiast op: ‘Dan ga ik direct. Ik heb het onderwijs altijd fantastisch gevonden. Ik zou er weer voor kiezen.’ ■

Paul Stevelmans